

Könyvismertetések

Major Richárd: Vadváltók

Egy magyar természetjáró vadász

British Columbia vadonában

(Püski, Budapest, 2000) 280 old. 1680 Ft

Egy rendkívül gazdag vadász- és természetjáró élményekkel tele könyv jelent meg a Püski Kiadónál, ami eddig kevésbé ismert a hazai vadászok körében. A könyvhöz Varga Domokos írt ajánlást.

A szerző Sopronban 1953-ban végzett erdőmérnök, aki 1956-ban családotól menekült Kanadába, British Columbia tartományba. A „sérült lelkű írónak” – mint írja – fiatalon, olyan körülmények között kellett megválnia hazájától, melyek őt a síron túl is elkísérik. Vancouverben találkozik a soproniakkal, a „Soproni divisio” táborával. Itt a földmérés területén talál megélhetést, később további tanulmányok végzésével mint elektromérnök épít magának biztos egzisztenciát.

Az első fejezetek a fiatalkori cserkész-termesztjáró élményekkel, majd a soproni évekkkel, a tanulmányi vadászatokkal foglalkoznak. Név szerint említi Fuchs Tönit, Czebe Gyulát, Suba Jánost, akik már fegyverrel és vadászkutyával bíró tapasztalt vadászok voltak. Az első őzvak és szarvastehén elejtése is ezekre az évekre esik. Ezt követi három év erdészeti szolgálat a Bakonyban, ahol már lényegesen több a vadászati lehetőség, de jelentkeznek a konfliktusok az 1950-es évekre jellemző politikai hatalommal.

A könyv részletes leírást ad British Columbia földrajzi adottságairól, növény- és állatvilágáról, a vadászati lehetőségekről. A tartomány erdősisége 62%-os, döntően fenyőerdőkkel. Itt található a Sziklás-hegység, a Cascade- és a Parti-hegység 1500–2500 m magas vonulata, gleccserekkel, szeszélyesen változó időjárással, több méteres téli hótakaróval. Igen jelentős a folyók és a tavak területe, illetve a tengeri és az édesvízi halászat.

Vadászható vadfajok: fekete medve, szürke (grizzly) medve, jávorszarvas, Wapiti, hegyi birka (hegyi kecske, amerikai antilop), öszvér, fekete- és fehérfarkú szarvas, farkas, puma, fajdfélék.

Az anyagi lehetőségek javulása fokozatosan teszi lehetővé a szükséges vadászati felszerelés beszerzését (fegyver, sátor, terepjáró gépkocsi, csónak stb.), amelyekkel kezdetben csak a hétvégi, majd később hosszabb vadászatokra kerül sor. Többnyire 2-3 vadász utazik

együtt, de a szerző jobban szereti az egyéni vadászatot, amivel bőven él.

Az európaiótól teljesen eltérő vadászati szervezettel és engedélyezési eljárással találkozunk, kijelölt régiók vadászati körzeteibe kiváltható lelövési engedélyek. Az ellenőrzés viszont hatékony.

Az utazás az épített utak után az ún. alsótáborig felhagyott erdei közelítő utakon vagy lovakjártá ösvényeken gyakori kőlapátalással vagy csőrök segítségével folyik.

Az alsó tábornál marad a terepjáró, innen 20–30 kg-os teherrel indul meredek oldalakon a felső táborhoz, az erdőregió felső határhoz a vadász. Magával viszi a sátrat, esőruhát, hálózszakot, főzőkészletet, élelmiszert, kötelet, baltát stb. A terepen való mozgáshoz és eligazodáshoz rendkívüli tájékozódóképességre és rétegvonalas térképre van szükség. A szerzőt ebben a földmérési-térképészeti ismeretei nagyban segítették. A hosszú tél folyamán a közlekedés csak sível vagy hóráfokkal lehetséges. Az elejtett vad kiszigerelése – egyedül – vagy nyúzása, feldarabolása, terepjáróhoz való levitele ugyancsak komoly feladat.

A vadászathoz rendszeresen csatlakozik a pisztrángozás is, ehhez a csónakot egy utánfutó szállítja. A szerző beszámol a gleccserek megmászásáról is, kötelekkel és speciális felszerelésekkel. Részt vesz többedmagával vadevezős túrákon, ismeretlen patakokon. Egy alkalommal felborultak a csónakok, egyik útítársat a zúgó folyamban a fatorlaszok alól az utolsó pillanatban sikerül kimenteni. A jégheg vízben való kényszerfürdőt súlyos izület- és csonthártyagyulladás követi, kórházi kezelés és két évig botalal való járás. Hajmeresztő események sora olvasható. Önkéntelenül felmerülnek Maderpach Viktornak a déli-kárpátoki vadászatai, ahogyan a nevezett vadász írta, amikor a vad és a vadász életben maradásának az esélyei igen közel állnak egymáshoz.

Ami a vadászetikát illeti, ebből kiválóan vizsgálja a szerző. A sportszerűség és az etikus magatartás kicseng a sorokból. A nyugdíjas éveiben járó szerző – mint írja – már inkább a természetjárást űzi és az élményekből él.

A könyv vadászati nyelvezetéhez csupán kisebb észrevétel tehető. A zsigerelés helyett következetesen a „tisztítás” szót használja. Ugyancsak szokatlan a 150–200 kg-os Mule deer-t (öszvér-szarvas) őznek nevezni. A könyvet remek színés fotók és térképek zárják. Aki a köny-

vet elolvassa, az rendkívüli vadászélmények és egzotikus környezet ismereteivel lesz gazdagabb.

Dr. Erdős László

Mihály Botond – Botta-Dukát Zoltán (szerk.): Biológiai inváziók Magyarországon. Özönnövények. – A KvVM Természetvédelmi Hivatalának tanulmánykötetei 9., 2004, 408 o.

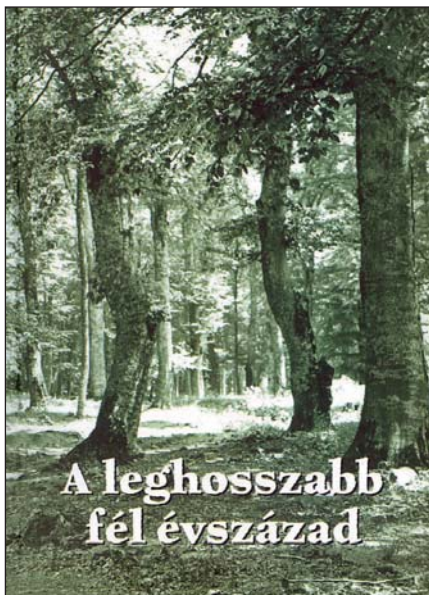
A biológiai környezetszennyezés értékben kifejezett mértéke a Föld számos területén már meghaladja az ipari környezetszennyezés mértékét. Az őshonosság-idegenhonosság kérdésköre elsősorban érzelmi alapon érinti a hazai szakközöniséget, s a szubjektív értékítéletek mellett kevés objektív érv kerül felsorolásra. Az egyik fő veszedelmet, s jelentős pénzbeli ráfordítást az ún. özönnövények (csúnya és kerülendő, bár elterjedt idegen szóval az invazív növények) jelentik. Özönnövény az az idegenhonos növényfaj, amely egy adott területen robbanásszerűen terjed, s agresszivitása folytán sokszor az ott élő növények egy részét kiszorítja, a növényzetet átalakítja. Manapság a probléma ökonómiai vetülete is egyre jobban előtérbe kerül, elég, ha csak a parlagfű visszaszorítására tett erőfeszítésekre és anyagi áldozatokra gondolunk. A Természetvédelmi Hivatal támogatásával most megjelent könyv 13 szerző (köztük 4 erdész) jóvoltából összefoglalja az özönnövényekkel kapcsolatos eddigi főbb ismereteket. Így tisztázza a növényi invázió fogalmát, bemutatja az özönnövényekkel kapcsolatos hazai és nemzetközi aktivitást, felsorolja az invázióra képes növényfajokat, értékeli az inváziós tulajdonságokat, az ökológiai és zöld folyások szerepét, az ezen növények elleni védekezés elvi lehetőségeit. A kötet további részében 11 özönnövény (amerikai kőris, bálványfa, bíbor nebánsvirág, gyalogakác, japánkeserűfű-fajok, kaukázusi medvetalp, kései meggy, magas és kanadai aranyvessző, selyemkóró, parlagfű, zöld juhar) részletes bemutatását találjuk, majd a 10 nemzeti park igazgatóság az özönnövények megfékezésére tett erőfeszítéseibe kapunk bepillantást. A tervek szerint hamarosan elkészül a második kötet is, melyben újabb fajok jellemzését találhatjuk majd meg.

A kötetet a TermészetBúvár Szerkesztőségénél (Budapest, V. ker., Arany J. u. 25.) lehet megrendelni vagy megvásárolni, ára 2940,- Ft.

Dr. Bartha Dénes

A leghosszabb fél évszázad

Újabb érdekes kötettel ismerkedhetnek meg a magyar erdészet története után érdeklődő olvasók. Tartalmára az alcíme utal – **Erdészetünk a kormányjelentések tükrében 1899–1941.** A könyv anyaga egy 1897-ben született törvény, a Központi Statisztikai Hivatalról szóló, XXXV tc. 5. §-a rendelkezésének köszönhető, *mely szerint „az egyes minisztériumok adjanak*

számot működésükről; az igazgatásuk, felügyeletük alá tartozó ügyekről és a „közállapotokról”. Ezeket a jelentéseket évente, a költségvetéssel együtt kellett az országgyűlés elé terjeszteniük.

A könyv az 1899 és 1941 közötti időszak kormányjelentéseinek erdészetre vonatkozó anyagát tartalmazza. Ebben az időszakban az erdészeti ügyek a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartoztak, főosztály-szintű irányítás mellett. Az erdészeti közigazgatás óriási létszámú szervezetten keresztül működött. Erdőtisztek, erdőmérnökök, erdőőrök, jogászok, közgazdasági- és közgazdasági tisztviselők végezték ezt a munkát.

Aki elmélyül a könyv lapozgatásában, bizony sok érdekes adattal találkozhat. Ez érthető, hiszen abban a bizonyos „leg-hosszabb fél évszázad”-ban volt az első világháború, a trianoni békediktátum, valamint a keleti, erdélyi és délvidéki terület visszacsatolása. De ekkor lépett hatályba az 1935. évi IV. tc., azaz a Kaán-féle erdőtörvény is. E történelmi tények, események bizony rányomták bélyegüket az erdészetre is, ami jól nyomon követhető a jelentésekben.

A kormányjelentések alcímei jól mutatják az ismertetett témák sokszínűségét: *Erdészeti szakoktatás, Erdészeti kísérleti*

ügy, M. Kir. Ornitológiai Központ, Az állam által kezelt községi és némely más erdők és kopár területek, Kincstári erdőrendezősegek, Kincstári erdőművelés, Építkezés, Területváltozások, Havasgazdasági berendezések, Faértékesítés, Birtokrendezések, Kegyúri építkezések, Erdősítések, Erdőkárok, Erdőrendészeti átbágás stb.

Segíti a témában való eligazodást a könyvben megjelent két tanulmány is: *A magyar erdészet, 1899-1941 (Oroszi Sándor), Erdészeti közigazgatás (Kollega Tarsoly István).*

A vaskos kötet az Erdészettörténeti Közlemények sorozatban jelent meg, szerkesztette *Kollega Tarsoly István*, megjelenését az FVM Erdészeti Főosztálya támogatta.

Detrich Miklós

A Szeniorok Tanácsa

megbeszélésén fogadta Cserép Jánost, az Egyesület elnökét. A megbeszélésen szó volt szakmánk aktuálpolitikai kérdéseiről.

Álló sor balról jobbra:

Tollner György, Haják Gyula, Köveskúti György, dr. Járasi Lőrinc, Németh Ferenc, Tokodi Mihály, dr. Balogh Ferenc, Mítnyik László, dr. Jereb Ottó, dr. Király Pál, Varga Béla, dr. Ghimesy László, Zathureczky Lajos.

Ülő sor balról jobbra:

Halász Aladár, Pandura Zoltán, dr. Szász Tibor, Cserép János, az OEE elnöke, S. Nagy László, dr. Erdős László, dr. Madas András

Fotó: Zágony István

Az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriuma: Bak Júlia, Wisnyovszky Károly, Gémesi József (elnök), Magas László és Szász Tibor

OEE Titkárság
tel.: 201-6293, Fax: 212-7518
e-mail: oee@mtesz.hu
Szerkesztőség: erdlap@mtesz.hu
Internet cím: www.oee.hu